

JAN TESSEL & MARIEKE REICHWEIN

HOI JAN

CORRESPONDENTIE JANUARI-JUNI 2026

MONNICKENDAM - BEIJING / DEN HAAG

Hoi Jan
Correspondentie juni - december 2025
Monnickendam - Beijing / Den Haag

Jan Tessel & Marieke Reichwein

© 2026 Stichting Uitgeverij Leimali

ISBN 9789083651019

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de Stichting Uitgeverij Leimali.
Contactgegevens: hoijan@leimali.com.

Foto op de voorkant: steeg in Dashilan, Beijing, februari 2026

INHOUD

INTRODUCTIE	2
REYKJAVIK 1972	3
OUDJAARSAVOND	4
SUIKERKARAMEL PAARDJES	6
KADO VAN VREDE	8
OVERKILL	9
GROOTGRONDBEZIT	11
DE KIP OF HET EI	13
OWENISME	15
ALIEXPRESS	17
WESTBLOK	19
TENSLOTTE	20

INTRODUCTIE

Hoi Jan is een vervolg op de bundel Beste Jan (2020-2025) en Hallo Marieke (juni-december 2025). Het zijn de brieven die Jan Tessel en Marieke Reichwein sinds oktober 2020 aan elkaar schrijven. Ze hebben elkaar ontmoet in Beijing, een jaar of 35 geleden. Jan kwam als landbouw-ecoloog in 1982 naar Beijing en werkte meermaals voor langere tijd op het platteland in China tot 2018. Marieke studeerde in 1984 in Shanghai aan de Fudan Universiteit.

Jan heeft jarenlang in het buitenland gewerkt en verblijft nu in Monnickendam. Marieke ruilde in 2023 Beijing in voor Den Haag en bezoekt regelmatig China.

Hoi Jan bevat 10 brieven (januari tot en met juni 2026). Beste Jan zijn 83 (!) brieven van oktober 2020 tot en met mei 2025 en Hallo Marieke bevat 13 brieven (juli-december 2025).

Het onregelmatige schrijven is een reflectie op de waan van de dag, het is hardop denken en elkaar bevragen. Het leest als twee verschillende dagboeken die niet synchroon lopen. Het schijnt wat licht op het nabije verleden. De correspondentie is een bewijs van onwetendheid van wat de toekomst brengt. Het is verwarring gecombineerd met betweterigheid. Het is leesplezier !

****Disclaimer****

Deze briefwisseling is persoonlijk van aard en bevat meningen, herinneringen en observaties die niet per se feitelijk of actueel zijn.

De inhoud is geschreven vanuit het moment.

Het is niet bedoeld als feitelijk verslag of professioneel advies.

REYKJAVIK 1972

Allen een Gelukkig 2026 gewenst met veel Vrede. Geliefden om ons heen zullen we dit hebben toegewenst opdat de wereld een stuk leuker en aardiger wordt. Echter na enkele dagen werd een leider van een zelfstandig land van zijn bed gelicht en meegenomen naar de VS. Het jaar is nog niet een week oud en de ene boef wordt door een andere boef aangepakt. En zo raakt de wereld echt doordrongen dat tijdperk van overleggen en zo veel als mogelijk de vrede bewaren achter ons is. In reactie zijn commentatoren de wereld gaan opdelen in invloedssferen. Het Hegemonisme is terug. In toekomstige geschiedenisboeken zullen kinderen leren dat er een Tweede Wereldoorlog was en die werd gevolgd door een lange periode waarin de twee overwinnaar-grootmachten elkaar in evenwicht hielden. Maar toen bleek dat bij een mooi maatschappelijk bestel als Democratie toch een ontwrichtende groep personen aan de macht kan komen die een markante éénling heel ongebruikelijke dingen laat doen.

Trump heeft al vanaf 2017 een groep extreem-rechtse Amerikanen aangevoerd met het wakker schudden van toen rustige Wereldorde. In enkele landen kwamen toen ook norse karakters aan de leiding, die Trump's gedrag als voorbeeld gebruikten. Nu hij voor de tweede keer is gekozen, is hij (en zijn achterban) nog extremer in zijn aanpak om rust en vrede af te breken.

In zijn eerste termijn als president leerde hij Putin en Xi beter kennen als zijn collega's. Deze twee zijn autoritaire presidenten in naties die hun eigen pad van ontwikkeling en cultuur hebben, en waar burgers toch ook een redelijk goed leven leiden. Het is nu bijna zo dat Trump hen lijkt na te doen.

Psychologisch lijkt Trump bij hen op de autoritaire bagagedrager te zitten.

Maar waar Hegemonisme in het recente verleden draaide om twee grote machthebbers: VS en USSR, is de situatie nu wel zeker anders: VS, Rusland en China. Kan Hegemonisme ook met drie partijen wel vreedzaam voortbestaan?

Velen zullen de Reykjavik 1972 Wereld Schaaktweekkamp herinneren. Boris Spasski en Bobby Fischer speelden vele partijen schaak en het fenomeen Fischer won met ruime voorsprong. Het was midden in de Koude Oorlog. In vele

landen zal 'Reykjavik' gevolgd zijn behalve toen in China. Juist in die jaren was China erg met zichzelf bezig en zeer gesloten voor buitenlandse contacten. De Culturele Revolutie was er op zijn hoogtepunt en met overlijden van Mao in 1976 kwam daar een einde aan. Sinds die tijd is China wel in contact met de buitenlanden en we weten nu hoe dit is gegaan.

Nu staat China bovenaan op allerlei ranglijsten, terwijl het 50 jaren terug onderaan bungelde.

Het is heel symbolisch om te schrijven dat ook de Chinezen een schaakspel (xiangqi) hebben. Het heeft wel kleine markante verschillen met het type 'westers' schaken dat Fischer en Spasski speelden. Het wordt ook in Chinese parken gespeeld door meestal oudere mannen met eromheen groepjes mannen die meedenken. Het is een aanrader voor buitenlanders om zich vooraf in de iets-vreemde spelregels te verdiepen en dan een potje mee spelen in die parken. Men zal nog lang over je napraten!

In het echte leven is China ook nogal anders dan VS en Rusland. Bij het schaakspel Hegemonisme zullen Chinese leiders wijselijk het initiatief laten aan de VS en Rusland. China weet zich heden ook gesteund door sympathie van menig land in Azië en Afrika en Zuid-Amerika. Economische betrekkingen die er ook zijn in de wereld en een vorm van vreedzame samenwerking is (zolang die niet ongelijkwaardig verloopt), is al lange tijd in het voordeel van China beslecht. Vrijwel geen land kan op tegen Chinese kwaliteit, ijver en lage lonen.

VS en Rusland gaan nu ogenschijnlijk gelijkwaardig met elkaar om en durven acties in derde landen te ondernemen, met erbij soms ook verlies van mensenlevens.

Zeker Rusland kent nog een moraal dat arme soldaten voor flink geld hun leven wagen en dit gaat ook met tientallen per dag tragisch fout.

En met dit laatste kom ik nu met dit volgende over China: het toen 'gesloten' land heeft velen verloren in 1979 in een kleine maand oorlog met Vietnam. Aantallen aan gedode soldaten zijn nooit duidelijk geworden maar aan Chinese zijde gaat het om enige duizenden. In moderne historie was dit toen een echte ervaring van Chinese

leger met daadwerkelijke strijd op land. Hun leger had de Vietnamese krijgskunst volledig onderschat want die was door de strijd met VS zeer ervaren met guerrilla tactieken, etc. Al na drie weken trok Chinese leger zich terug. (In Guangxi Yangshuo zag ik ooit een oude man met protestbord voor zich met klacht over te lage legerpensioen terwijl hij Vietnam-veteraan was).

Met deze wijsheid over de weinige echte vechtervaringen van eigen leger zullen machthebbers in Beijing nu niet gauw willen overgaan om Taiwan te heroveren.

Door het sneuvelen van jonge mannen aan beide zijden, en die allen zijn dan bloedverwante Chinese mannen, zal 'Beijing' zich geheel niet populair maken in eigen land. De partij zal er een enorme deuk in huidige redelijke imago van krijgen. Nee, ik houd het erop dat Beijing het onwillige eiland met economische krachten, samen met het opwekken van sympathie bij jongere Taiwanese, over enige jaren oproept om nauwer samen te gaan

werken. Met eventueel een vreedzaam samengaan in 2049 als de scheiding dan een eeuw oud is. Een en ander kan ook versneld worden door het wispelturige gedrag van huidige VS.

Bobby Fischer mocht dan wel winnen van Spasski maar of Trump c.s. datgene gaan behalen wat zij voor ogen hebben is twijfelachtig. Het Chinese Xiangqi kent geen 'remise'-uitslag. Iemand behoort er uiteindelijk te winnen tenzij de oude vriendelijke en 'wijze' man in het Beijing park zo aardig is om 'uit medelijden' het potje Xiangqi af te breken en dan vrolijk de buitenlander feliciteert dat hij/zij toch aardig verstand heeft van 'hun' spelletje!!!! Hahaha dit laatste vriendelijke gebaar van 'n oude wijze Chinese man heeft een groot waarheid-gehalte

Monnickendam, 7 januari 2026

OUJJAARSVOND

De titel gaat over de stemming bij mensen tijdens jaarwisselingen in China en hier in Nederland. Misschien volgt een flauwe visie maar er is toch echt wel een markant verschil tussen de twee culturen. Eerstens zijn we natuurlijk overal in goede stemming om deze jaarovergang te vieren. En toch gaat het in dit betoog om dit: in China gaat het altijd om strenge winters en het leven is altijd wel moeizaam. Het is er veel te koud met wekenlang nachttemperaturen van -30C in het noorden tot ook soms 0C in zuidelijke Guangdong provincie.

En weet ook dat er in zuidelijke helft van het land geen moderne verwarming is in woningen/flats.

En tot ca. 2010 was er ook nog wel schaarste met groenten, fruit en vlees, en bestond een warme maaltijd vaak nog uit noedels/rijst met beetje Chinese kool plus streepje spek. Plattelands voelden altijd al bij tweede helft van januari dat de zonnekraft (er is vaak zonneschijn in hun winters) weer terugkomt, en men rekent dan vanaf vorige 'nieuwe' maan richting de volgende 'nieuwe' maan waarmee zo het tijdstip van Lente Feest wordt bepaald. Heden gaat het meer om 100'en miljoenen jonge

plattelands, onrustig met voorbereiding voor de reis naar huis om daar weer met familie en vrienden bij elkaar te zijn. Al met al is het een uitbundige periode voor iedereen en voelt men de opkomende warmte en positieve kracht van zon en het lengen van de dagen.

Bij ons in Nederland was Nieuwjaarsdag vroeger vrijwel vuurwerkloos en men ging bij elkaar op bezoek voor een praatje, kop thee of chocomelk, en schudde met de burens even flink de hand. In de '60-er jaren kwamen 'rotjes' met Chinese restauranthouders mee in stad en dorp en dat trok steeds veel bekijks. Heden weten we hoe dit vuurwerk geworden is tot ook baldadigheid, wat wel de boventoon is gaan voeren en zeker in de discussie om het af te schaffen. In eigen buurt waren ook het bushokje vernield en de ruiten bij ons financieel-toch-al-geplaagde zwembad. Eigenlijk was het best een leuke laatste vuurwerkavond maar jammer dat een klein groepje dan toch weer hun 'groot denkraam' niet waardig is (zoals Tom Poes en Kwetal in 1949 dit verschijnsel toen al verwoordden).

Zoals hierboven beschreven is men in China na 3 maanden Winter hard toe aan een Lente. Hierbij is

het ook de langste tijd dat men het werk 'laat liggen'. Boerenwerk op land is er niet, en de ca. 10% van gehele Chinese bevolking krijgt verlof om enige weken naar huis te gaan in het dorp vaak >500km tot 1.500km of soms nog verderop.

*Zij zijn dan 3-4 weken afwezig en hebben verder in het jaar nog slechts 2x of 3x een extra lang weekend vrijaf.
Dit is naast hun 5-6 dagen werken per week.*

Ik meen dat het jammer is dat de Europese cultuur dit grote feest omtrent Nieuwjaar ongeveer midden in hun winter viert. Dit begon al met Germaanse midwinter, gevolgd door Kerstmis, en door de christelijke kerk gestandaardiseerd als afloop van de 10e maand=december. Heeft dit nu geleid tot 21e eeuwse aandacht voor dagen als 'National Nothing Day (16/1), Bleu Monday (19/1) of zijn dit eigenlijk idioterieën bedacht door aandacht trekkers/marketeers?

In ieder geval is er weinig spoor van optimisme en hoop te putten uit deze kolderiek.

In China, al sinds millennia met altijd maar die koude winters, is er steeds weer het blijde gevoel: het komt goed: ik ga weer naar huis en ben 2 weken bezig met Feest (in feite duurt het t/m het traditionele 'Volle Maan Feest', dat is 2 weken na 'Lente Feest'). Bij ons: de week vooraf aan Carnaval of zo u wilt vooraf aan Koningsdag komen gauw meer in de buurt van wat Chinezen in deze donkere periode voelen vooraf aan hun Lente Feest (en in 2026 de start van Jaar van het Paard).

Mijn vrouw en dochter zijn zojuist naar Beijing afgereisd om daar het Lente Feest te vieren, zoals jij ook gaat doen, Marieke. (Misschien ga jij hen nog ontmoeten). En zo kan ik hen nu ook bereiken met de Weixin-app (vrijwel zelfde als hier de Whatsapp). Uit nieuwsgierigheid zag ik op Weixin een link die heet 'Discover' en kwam terecht op fabuleuze indrukwekkende promo-filmpjes: ongeveer 10 minuten durend, versneld afgespeeld, over maken van lekkernijen, huisbouwen als DHZ'er, repareren van oude horloge, etc., etc. Het laatste doet mij denken aan de ijskoude busrit in berggebied Wutaishan in 1987 waar 'n handige vent ook bezig was met een reparatie van horloge tijdens het hobbelen rijden en dat bij bijna vriespunt in de bus. Was toen voor mij al een moment om diep onder de indruk te raken van hun vernuftigheden. Op hedendaagse internet is het ook niet moeilijk om smartphone-filmpjes te treffen die China in minder fraai decor tonen: trekken en duwen (ik zie geen schieten of

grof geweld), achterstallige loonbetalingen, ontevreden flatbewoners, over oplichting, mishandeling scholieren, en ook boze burgers die bij onwillige ambtenaren (van klachtenbureaus) hun petitie willen indienen tegen overheid, etc., etc.

Bij een natie van 1,4 miljard hoort het erbij dat er sociale onrust is. Logischerwijze kan gesteld worden dat het gezond is dat burgers heden ten dage tenminste een uitlaatklep hebben om hun ongerief te uiten.

Al in 2012 sprak ik met 'n betoger in de stad Xinyang, Henan, die stelde dat het in China gelukkig niet meer was zoals toen nog steeds wel in Noord-Korea. Hij kon tenminste wel met andere boeren samen een vuist maken naar lokale overheid die tekortschoot met een landonteigening deal. (Hoe dit later verliep weet ik niet). Weet ook: heeft u behoefte om vertaling te lezen omtrent de Chinese tekst bij dergelijke 'onrust' filmpjes uit China: er is bij X of Bleusky een vertaal-'link' om u instant van dienst te zijn. Aan de kwaliteit van die vertalingen hoeft u niet te twifelen! Waar het wel op aankomt: begrijpt u de context van de situatie? Die is veelal niet met Nederlandse situaties te vergelijken.

Houd dit a.u.b. ook in uw achterhoofd. Neemt niet weg dat ook Xi Jinping echt wel eens een slapeloze nacht heeft.

En, Marieke, daarom schrijven we deze blogs toch..... En daarom bij deze reeds mijn opmerking: ook in Europa is er van alles aan de hand van Oeral tot Ierland, en dan heeft China ca. 2x meer inwoners dan heel Europa incl. Rusland.

Nog even ter afsluiting deze toch wel opmerkelijke ervaring omtrent Spring Festival 1986 in Beijing. Heden is het een gigantisch feest met in alle steden prachtige shows van licht en beweging (lasers, vele kleuren led's, drones, etc.) maar toen in '86 was dat geheel anders. In mijn expat-flatje dronken we wat bier en met drietal reden we rond 23pm naar TianAnMen-plein voor een gedacht spektakel, al twijfelden we daar ook wel aan. En inderdaad ... nada! Niets, alles donker! Koud en winderig gingen we met onze glazen en enige bierflesjes het plein op en 'stonden er totaal verloren'. Na tien minuten kwamen er enige jongens in dikke groene legerjassen op ons af en verzochten ons weg te gaan. En dit deden we natuurlijk ... Ja, Gertie, herinner je je dit nog?

Unieke ervaring: wij mars-mensjes die op het feestje dachten te geraken maar dat bestond geheel niet!

Duidelijk, er is echt wel wat veranderd in China in 40 jaren tijd. En wat u ook moet weten; er kwam een groeiend gebruik van vuurwerk, zoals wij dat kopen in China, tot ca. 2000. Toen heeft Centrale Overheid bepaalt dat er

in grote steden geen vuurwerk meer afgestoken mocht worden vanwege slechte lucht en brandgevaar. En daar houdt men zich, ietwat mokkend, al weer lange tijd aan. In stadjes/dorpen is vuurwerk nog wel toegestaan

Monnickendam, 3 februari 2026

SUIKERKARAMEL PAARDJES

Beste Jan, met uitzicht vanaf de 17e verdieping van m'n hotel op een laag vervuiling die boven op de stad ligt, probeer ik m'n bevindingen van de afgelopen dagen vast te leggen. Vandaag was een hele mooie dag met een prachtige blauwe hemel maar zo aan het einde van de dag trekt er toch een geelbruine laag van de straten omhoog. Ik vervolg jouw tekst over Reykjavik 1972: wereldorde en hegemonie. Gisteravond schoof ik aan bij een etentje bij vrienden thuis. Een goede gewoonte is om ruim op tijd te komen en zodoende extra tijd te hebben om samen te zijn.

In de keuken werd druk gekookt, in de kamer werd tafeltennis gespeeld en in het souterrain zaten we met z'n zessen aan een kopje kokoswater de stand van de wereld te bespreken.

We maakten een rondje wat eenieder van Trump vond. Vier van de zes vonden Trump geweldig, de andere twee vonden Trump niks (daar was ik er natuurlijk eentje van). Waarom zou Trump geweldig zijn?

Samengevat waren de vier van mening dat met het afbreken van de wereldorde China in de kaart werd gespeeld en daardoor haar positie drastisch verbeterde. De logica was Trump is destructief maar dat is in het voordeel van China en dus geweldig. De gedachte was ook dat de 'voormalige' wereldorde niet in het voordeel was van China. De hegemonie was in handen van de VS en China was ondergeschikt. De hegemonie van de VS wordt nu door Trump zelf verspeeld omdat hij de bondgenootschappen met Europa verbreekt, en ook dat is in het voordeel van China. Ik leerde tijdens het gesprek een nieuwe term 躺赢 'tang-ying'. Dat betekent liggend winnen, winnen zonder er iets voor te hoeven doen, de overwinning op een presenteerblaadje krijgen.

China trok hoe dan ook aan het langste eind, zonder zelf veel hieraan bij te dragen, en dus is Trump geweldig.

De volgende vraag was of China dan de hegemonie zou opeisen, maar dat was volgens ons zessen niet aan de orde. De gedachte hier was dat China niet bij machte is om andere landen binnen te vallen of in te lijven en ook geenszins deze behoefte of ambitie heeft. We kwamen er niet uit of Trump nu wel of niet goed is voor de Amerikaanse maatschappij. Wellicht was het doorbreken van binnenlandse machtsverhoudingen goed voor de economie en dus voor de bevolking. Ik bracht nog even ter sprake dat Trump een bijzonder negatief imago heeft als corrupt, racistisch en seksistisch maar dat werd weggewuifd als een ver-van-m'n-bedshow idealisme. Vervolgens werden de gerechten op de tafeltennistafel gezet en was het tijd om te eten.

Vanmiddag was ik naar Qianmen, een toeristische winkelstraat bij het Plein van de Hemelse Vrede en Liulichang, de culturele oude wijk met winkels gespecialiseerd in kalligrafie- en schilderbenodigdheden. In aanloop naar het Chinese Nieuwjaar op 17 februari is het al flink druk met veel rood en afbeeldingen van paarden in combinatie met vuur. Na het jaar van de slang is nu het jaar van het paard aan bod, vuur is een van de vijf elementen in de cyclus van 12 astrologische dieren. Het was gezellig in de stad want er werd ook vertier geboden aan de bezoekers (veelal toeristen).

Er speelde een soort oude rockersband, een band van oudere jongeren op elektrische gitaren en een drummer op leeftijd met een paardenstaart zoals dat ooit 'hip' was.

Het publiek zong en klapte mee, nostalgie van de jaren negentig, is mijn inschatting. In die jaren was rockmuziek trouwens nog veel ondergronds.

Bij Liulichang was een podium met 相声 'xiangsheng'. Dat is een formule van twee komieken die als een soort Snip en Snap of Johnny en Rijk stand-up comedy beoefenen. Ook hier was het publiek zeer geamuseerd. Let wel, de temperatuur was rond nul graden, maar omdat het klimaat in het noorden zo droog is, is het met een dikke jas goed te verdragen.

Terug in het hotel zijn de Olympische Spelen op televisie. De Spelen zijn ook een uiting van de wereldorde. Rusland en Wit-Rusland mogen niet meedoen. Sporters uit die twee landen mogen wel als individuele 'neutrale' sporters meedoen, maar dat is onderhevig aan de goedkeuring van het Olympisch Comité. China blinkt uit. En de vraag is welk land de meeste (gouden) medailles zal winnen.

Ik zap even verder, een soort tussen Kunst en Kitsch is op CCTV2. Een ring met een blauwe steen blijkt een honderdduizenden RMB waard te zijn! Een bruin porseleinen kommetje is duizenden RMB waard. Een kalligrafie blijkt nep te zijn, waarschijnlijk van iemand die serieus kalligrafie studeert maar allesbehalve een meestervervalsers is. Een vaas uit het einde de Qing-dynastie, begin 19e eeuw, met kleurrijk glazuur, is ook niet echt. De vorm blijkt niet in die tijd te bestaan, de kleur groen is niet diep genoeg, en zo worden allerlei details genoemd. Ook een rolschildering komt langs. Ook nep, de penseelstreken met inkt zijn niet voldoende gevarieerd in de tinten. Een fossiel blijkt niet echt te zijn.

Er komt nog een kalligrafie langs, waarde 120.000 RMB. Een stuk jade, 350.000 RMB! Het is spannend vermaak.

Nu volgt een ongelooflijk tuttig programma waar van suikerkaramel paardjes (uiteraard) wordt geblazen. Een soort wanhopig vasthouden aan tradities, in mijn beleving. Het geheel is mooi gepresenteerd, dat wel.

CCTV4 is het internationale nieuwskanaal, Iran is dagelijks in het nieuws. Er wordt besproken wat het doel is van het opvoeren van de druk door de VS op Iran. Kijkers stellen vragen via het internet aan deskundigen. Het wordt uitgebreid besproken. De buurlanden, de golfstaten, Israël, etc. Dan volgt een item waar de (kern) wapens van Iran uitgebreid worden besproken met allerlei beelden en animaties. De correspondent in Amman geeft ook aan wat de stand van zaken is wat betreft onderhandelingen. Daarna is 'het conflict' 冲突 aan bod, veel beelden van

ontploffingen en ook van Russische krijgsgevangenen die terug naar Rusland gaan. Het proces van enerzijds vechten en anderzijds onderhandelen wordt besproken. En dan is het onderwerp het non-proliferatie verdrag, de standpunten van Rusland en de VS worden besproken. Alles komt in beeld, in hoog tempo.

Ik concludeer dat de kijkers van dit programma in China diepgaand geïnformeerd worden, de kennis en informatie is ruim boven het niveau van alle Nederlandse televisiekanalen bij elkaar.

Een paar dagen later spreek ik m'n accountant, ook hij begint over Trump. Hij vindt Trump maar niks. Een president die het land runt alsof het een bedrijf is, alleen maar voor het eigen gewin; zonder verantwoording af te hoeven leggen aan het volk of een hogere macht, dat betekent dat het land uiteindelijk ten onder gaat aan armoede, zoals ook in de geschiedenis gebeurde bij eerdere koloniale machten. Dat soort landen plunderen overzee omdat ze het in het eigen land niet goed voor elkaar krijgen, grondstoffen en energie. Oorlog zal er niet met de VS komen, maar de VS zal Japan aanzetten tot oorlog met China. Typisch gedrag van een hegemonie. En dus houden we onze adem in, aldus de accountant.

Dit is niet het moment om risico's te nemen. Trump is onbetrouwbaar en onvoorspelbaar.

Hij is niet consistent in z'n woorden en laat anderen zoals Zelinski vallen na voor miljarden grondstoffen toegeëigend te hebben, ondanks beloften de oorlog te beëindigen binnen 24 uur. Sinds vorig jaar zijn daarom ook alle studenten vanaf 18 jaar verplicht zich te registreren voor het leger. Voorheen was dat vrijwillig. Interessante gedachte van jou dat de psychologie van de mens beïnvloed wordt door het moment van feestdagen in het jaar. In Nederland is de psyché van onder de rivieren beslist anders dan boven de rivieren, wellicht inderdaad Carnaval gerelateerd. Of is het een kip-of-ei verhaal?

Tot slot, ik ben ook wel eens vlak voor middernacht naar het Plein van de Hemelse Vrede gelopen: op 31 december 1999. Het nieuwe millennium werd ingeluid en dat letterlijk massaal afgeteld. Een memorabele nacht. De verwachte crash van computers bleef uit.

Beijing, 8 februari 2026

KADO VAN VREDE

'26 Winterspelen een prachtig feest. En dat dan ook nog afgesloten met een prachtige Cultuur show in Verona. En zo zie ik het ook: Sport is op vrijwel zelfde niveau als Cultuur. Beide wekken ze grote prestaties op van begaafde en geoefende individuen, die ten goede komen aan de volkeren die erom heen staan en er van kunnen genieten met al hun zintuigen.

Goed is dat de Olympische gedachte ook bezig om vrede te bevorderen en vals spel (dopingcontrole) tegen te gaan. De moraal wordt hoog en humaan gehouden en het bestuur bestaat uit tientallen hoogwaardigheidsbekleders en oud-sporters (van Willem-Alexander, schaatsen, tot Anton Geesink, judo. De laatste is de enige naam van een Nederlander die oudere Japanners kennen. Maar dan mijn vraag: zegt de naam Hiroyasu Shimizu u nog iets? Bij mijn Google-search met slechts 'Hiroyasu' verschijnt zijn naam bovenaan!)

Zijn inmiddels Olympische Spelen ook niet een metafoor voor wereldse strijd en toch mondiale vrede?

Het is toch fantastisch dat 1000'en jonge mensen hevige strijd leveren en dan na die inspanning met elkaar door één deur kunnen. En het grote publiek kijkt ernaar en is verrukt van het spektakel en ook blij dat er geen slaande ruzie van komt. Dat Wennemars een stevige por uitdeelde naar zijn opponent uit China moet natuurlijk in dit relaas even ter sprake gebracht worden. (Het is vanzelfsprekend dat Joep door emotie overmand deze por niet kon voorkomen; ik verwachtte echt een veel hardere klap tegen zijn knullige opponent). Al voor de twee schaatsers de bocht ingingen voelde ik deze botsing aankomen: in China wordt alleen vooruit gekeken. Al vanaf 1982 met fietsen en later in de recente decennia met auto rijden, valt het mij op dat bestuurders niet in hun achteruitkijk spiegel kijken, of bij fietsen omkijken en een arm uitsteken. Men kent deze gewoontes niet.

Het is bij hen belangrijk om alleen andere verkeersdeelnemers vóór je in de gaten te houden want, zo is de logica, als iedereen dat goed doet dan gaat er niets fout.

Maar het besef dat auto's nogal snel kunnen gaan, en schaatsers ook, en dat je daarom toch iets meer achterom zou moeten kijken om naderend en inhalend verkeer

te zien naderen, heeft het grote gros van de Chinese verkeersdeelnemers zich nog niet eigen gemaakt. Dus die botsing werd onvermijdelijk. Met meer kennis over dit culturele aspect en met vooruit calculeren dat Joep vanwege zijn grote snelheid gevaarlijk dicht met een moeilijke kruising te maken zou krijgen, had de Nederlandse coach (J.O.) eens met de Nederlandse!!! coach (J.B.) van Lian Ziwen kunnen gaan praten. Maar nee, dat vooraf praten is niet gebeurd tussen de twee Nederlandse coaches. In een internet-verslag van Chinese journalist (www.news.cn) lees ik ook 'het zou normaal zijn (..bij schaatsen..) dat men afstand houdt, net als bij auto rijden, en je moet voorzichtig zijn wanneer je vanaf achter komt en wilt inhalen; echter bij schaatsen is dit niet zo'

Ander interessante schaatswedstrijd waarbij NL en China ook een opmerkelijke rol speelden is de achtervolging bij de mannen. Natuurlijk is er de olympische gedachte 'meedoen is belangrijker dan winnen' maar heimelijk gaat het toch vooral om 'winnen is belangrijk'. En terwijl de drie Nederlanders zich volledig 'leeg' schaatsten in hun halve finale, begreep de Chinese ploeg dat het beter was zich te sparen om dan een uurtje later in ieder geval meer kans te maken op Brons.

En dat lukte hen. Slim? Ja! Maar van de Nederlanders was het zeker sportief gedrag maar toch ook wat dom.

Een betere coach had ook hier verder gekeken dan zijn neus lang is. En daarmee weer de beeldspraak dat Olympische Spelen een schitterend surrogaat zijn voor wapengekletter en zwermen drones door de straten: liever zweet, tranen en drama met goed bedoelende coaches, dan bloed, doden en tragedie en met presidenten die zelf niet op het slagveld komen.

Iets wat mij ook opviel bij deze Olympische Winterspelen was de verslaggeving vooraf door NPO en Nederlandse kranten. Al ongeveer een maand vooraf begon het met rapportages over de traagheid van bouwen, organiseren, verflussen niet af, ijsbaan niet klaar, sneeuwval gebrek, etc. Ik heb in 1989 een jaar in Rome gewerkt en gewoond en ik kwam erachter dat er toen nog steeds dat buitenlandse spottende setje opmerkingen bestond om gedrag van Italianen te beschimpen. Zelfs het verhaaltje dat men geen wisselgeld teruggeeft maar postzegels bij

het afrekenen van koffie bestond toen nog, en ook dat men afgezet wordt bij koffie op het terras (toerist zit daar een half uur) terwijl het aan de bar goedkoper is (buurtgenoten staan binnen en met 5 minuten is men weer weg).

Respect voor de Italiaan was er weinig terwijl zij gewoonweg ook beste mensen zijn met ook meer gevoel voor al het prachtige in het leven dan de meeste Noord-Europeanen meemaken.

En hoe verliepen uiteindelijk deze Spelen in N-Italië: geweldig, met vlekkeloze organisatie, prachtige sneeuw en zon, ijsbaan van grootse kwaliteit, en prachtige cultuur aan start en bij sluiting.

De show die werd gepresenteerd bij de start van de Beijing Olympische Spelen in 2008 was ook fantastisch. Wilt u dit nog eens zien dan is youtube het medium om daarvan verschillende films te zien. Regisseur Zhang Yimou had hier zeer belangrijke rol. Drums, groepsdansen, en dan dat ballet om met verkrijgt op

een 'ijsplaat' een landschap te schilderen. Dit werd al in 31e minuut van de tv-show opgevolgd door een groot paneel van ca. 1000 bewegende karakterletters (uit pre-computer tijdperk) en met nadruk werd toen gevormd 和 (het Chinees voor 'Peace', als ook harmonie en prettig). Nederlandse commentator toen had geheel niet door dat hier iets heel speciaals werd gedaan richting de wereld en met de groeten vanuit China.

Het was een kado van Vrede voor allen die zaten te kijken thuis.

(Dit karakter is samengesteld uit twee symbolen, links 禾 voor 'graanhalm' en rechts 口 voor 'mond'; als men maar te eten heeft dan is er vrede en is het prettig!). Dit was die avond op 8 augustus 2008 de boodschap van het Chinese volk aan de wereld: "Er is eten in de wereld dus laten wij ons ook vreedzaam voelen!"

Monnickendam, 4 maart 2026

OVERKILL

Hoi Jan, dank voor je tekst over de recente Winterspelen en het 'cadeau van vrede' in 2008. Het lijkt inmiddels alweer zo lang geleden. De sentimenten over en weer zijn bijna 18 jaar later zo anders, het is niet meer te vergelijken. Hoe jammer. En dan staat straks het WK voetbal in de VS, Canada en Mexico op het plan. Wat zal dat dan worden? Sport is een enorme leverancier van soft-power: leiders die elkaar de hand schudden en samen een biertje drinken, samen juichen en sportief met elkaar omgaan. Vandaag de dag surrealistisch.

En dan, elk incident kan een grote negatieve impact hebben. Niet alleen zoals door jou besproken de Chinese schaatser Lian Ziwen door z'n onoplettendheid, maar denk ook aan de rochels van Frank Rijkaard op het voetbalveld in 1990.

Je zou er een boekje over kunnen schrijven; hoe het imago van een land door de sport bepaald wordt door individuele (on)sportieve incidenten met een geopolitieke invalshoek.

Door het uitsluiten van Russische en Wit-Russische spelers van bepaalde sportevenementen valt het boek wel wat dunner uit, vrees ik. Alhoewel, inmiddels is deelname onder een witte (neutrale) vlag af en toe wel weer toegestaan en op de paralympische spelen waren deze landen blijkbaar weer met de eigen vlag van de partij.

Gisteren zag ik de vierdelige documentaire over Johan Crujff op de NPO. Zijn levensloop is vaak verteld, maar het is gewoonweg een genot om de televisiebeelden terug te zien. Omdat het inmiddels meer dan vijftig jaar geleden is, is het even slikken dat ik zelf dit ook als herinneringen heb. Schaatsen is een sport beperkt tot slechts enkele landen in de wereld dus de namen Suzanne Schulting, Art Schenk, Sven Kramer en dergelijke zijn niet wereldwijd bekend. Alhoewel Jutta Leerdam een uitzondering is nu Trump haar verloofde Jake Paul complimenteerde. Voetbal wordt echter overal ter wereld gespeeld en het is ook in China razend populair, met name het Nederlandse voetbal, ik heb het dan over de laatste twee decennia van de vorige eeuw. Het is iedere keer weer alsof je een

compliment aanneemt wanneer iemand aan de andere kant van de wereld opgetogen zegt: “Holland? Cruijff! Hij was de beste!”

Niet alleen de soft power maar ook de psychologie van de winnaar bekijft.

Ik weet niet beter of het Nederlandse voetbalteam komt altijd wel in beeld bij wereldkampioenschappen. En dat is met name te danken aan de verloren finales in 1974 en 1978. Die wedstrijden hebben een psychologische impact gehad van jewelste. Nederland was daardoor altijd de nummer 2, nooit nummer 1. Nederland speelt mooi voetbal maar wint niet (dat komt ook aan bod in die documentaire over Cruijff). En dat krijg je dan mee voor de komende decennia. Ook in 2010 verloor het Nederlandse elftal de WK finale.

Gelukkig won Nederland wel een keer de EK voetbal: 1988. En ook dat had een wereldwijde impact. Wereldwijd omdat ook hier de geopolitiek een rol meespeelde. Nederland versloeg Duitsland in de halve finale, dat is nog altijd politiek beladen, en Nederland versloeg Sovjet-Unie in de finale. Vlak daarna ging ik op reis naar Egypte, Jordanië en Syrië. Het verslaan van de Sovjet-Unie was in het Nabije Oosten zodanig gewaardeerd dat ik rondreizend hier de hartelijke complimenten voor ontving. De jaren daarna in China – tot op vandaag de dag, worden de ‘drie musketiers’ vol bewondering genoemd: Rijkaard, Gullit en Van Basten. Het doet wat met je als je bijna dagelijks geprezen wordt vanwege de sportieve prestaties van landgenoten.

Als je de documentaire Cruijff bekijkt dan wordt ook duidelijk hoe deze volgende generaties (de drie musketiers) door Cruijff gekweekt zijn en waarom het Nederlandse elftal in 2010 het WK in Zuid-Afrika toch ook weer de finale verloor, en wel van het Spaanse elftal. Hoe anders is het als jouw land zich slechts één keer wist te kwalificeren voor deelname aan de WK voetbal en het wel de meeste inwoners van de wereld telt?

Hoe is het als je geen 11 mannen kunt vinden die samen een fatsoenlijk potje voetbal kunnen spelen? Dat is een enorme frustratie. Een nationale frustratie.

Ik heb het hier over het mannenvoetbal in China want het Chinese vrouwenvoetbal is sinds de jaren negentig een elftal om op de WK rekening mee te houden. En dat geldt idem dito voor het basketbal en het volleybal: de vrouwen presteren hoog, de mannen veel minder. En ook dat is een nationale frustratie.

Ieder nadeel heeft een voordeel, dus als je als land je niet kwalificeert voor een WK dan kan je vervolgens ontdaan van patriottische gevoelens juichen voor andere landen (waarschijnlijk nog wel ingegeven door de geopolitiek gevoeligheden maar zonder overdreven nationalisme zoals alles in het oranje kleuren of aankleden).

Hier staat uiteraard tegenover dat de sporten met een klein balletje gedomineerd worden door Chinese spelers. En eigenlijk ook wel alle andere individuele sporten.

Sporters cultiveren is geen probleem maar een teamspirit creëren bij mannen is heel iets anders, blijkbaar.

Maar is het wel goed voor het sportieve gehalte als keer op keer dezelfde paar landen winnen in een sport? Nederland met schaatsen, Noorwegen met skiën, China met tafeltennis en badminton, Brazilië en Duitsland met voetbal. Gelukkig is dat niet altijd het geval. Er is ‘altijd’ wel weer een onverwachte krachtpatser of een sympathieke underdog die de favoriete winnaar onderuithaalt. Of de gedoodverfde winnaar verknalt het zelf door een blunder of een vogelpoepje op het ijs. En daar is het psychologisch effect heel gezond: niemand is onfeilbaar. En, penaltydrama’s hebben een louterende werking.

Mijn pleidooi is wellicht achterhaald nu er zo veel verschillende cups in het voetbal en allerlei medailles in het schaatsen gedurende het jaar te vergeven zijn. Is er niet sprake van een overkill? Een passende Engelse term aangezien er excessief gemoord en gedood wordt vandaag in de wereld.

En dat brengt mij weer terug naar het pacifisme: no a la guerra, om met Sánchez te spreken.

Tot slot nog even een kleine anekdote. Jij schreef mij voor vertrek naar Beijing: “Gisteren kreeg ik een brainwave vanwege stukje tv-nieuws over cannabis. En het ging erover dat het in Nl onduidelijk is of het zijn intrede moet doen als medicijn of niet makkelijker als gewoon pilletje administratief kan behandeld worden. Nu is mijn vraag aan jou: zou cannabis 大麻 (is ook gewoon ‘vlas’ als vezelplant) in Chinese kruiden-apotheek te krijgen zijn. Ik heb er nooit over gehoord in China behalve dat Dongxia mij ooit wel vertelde dat haar vader zoiets vroeger in het dorp teelde, maar wel wat zijdelings en in kwalijk Daglicht.”

Dus, toen ik in Beijing naar een lokale apotheek ging om een paar doosjes medicinale pleisters voor stijve knieën

te kopen, en ik daar ook een traditionele inrichting van tientallen ladekastjes met allerlei kruiden en ingrediënten zag waar mensen in witte jassen in de weer waren met kruiden af te wegen om het vervolgens in te pakken in zelf-gevouwde zakjes, greep ik de gelegenheid aan om jouw vraag voor te leggen.

Ik sprak een van de medewerkers beleefd in het Chinees aan, of ik een vraag mocht stellen namelijk of hennep (cannabis) ook in de traditionele Chinese geneeskunde (TCM) gebruikt wordt. Als door een wesp gestoken begon zij tegen het hysterische aan te roepen in het Chinees: “Nee, nee, nee, nee, dat verkopen we niet.” Okay, dat was een duidelijk antwoord, maar ik wilde haar nog even kalmeren dat ik niet hennep wilde kopen, maar het slechts een vraag was over TCM. Opnieuw als door een

wesp gestoken bleef zij hysterisch roepen: “Nee, nee, nee, nee, mag absoluut niet.” En zo herhaalde dit zich een paar keer.

Ik wilde duidelijk maken dat ik geen buitenlandse dealer was en slechts interesse toonde, maar zij bleef hangen in de schok dat er mogelijk een illegale transactie werd gevraagd.

Het werd een beetje komisch. Ik droop beschaamd af en baalde dat de communicatie volledig verstoord was door onnodige aannames. Het incident stond in schrale tegenstelling met de hartelijke woorden als het gaat om het Nederlandse voetbal waar ik zo gewend aan ben.

Den Haag, 5 maart 2026

GROOTGRONDBEZIT

Je laatste tekst over cannabis en over de drie ‘tulipa’ van AC Milan is smullen voor mij. Over de hele wereld kun je met vele taxi chauffeurs over het internationale voetbal praten. En aangaande JC werd met mij in 1982 al over hem bij enkele Chinezen gesproken. TV was er vrijwel niet maar ‘KeLuFu’ werd al genoemd vanwege mijn nationaliteit ‘HeLan’.

En dan nu over cannabis; dit omschrijf je ook heel duidelijk voor mij. Het is precies zoals je meemaakte: men ziet dat jij een buitenlandse bent en direct komt er een sfeer van ... oeps, oppassen!

“Nu moet ik tekst aanwenden dat mijzelf in het goede daglicht plaatst. En ik zorg dat mijn collega’s hiervan getuige zijn!”

Het is verwarrend maar ook te begrijpen dat dit interculturele verschijnsel bestaat. (Want omdat zij zich zo alert gedroeg is deze winkeldame ook goed op de hoogte dat er bij ‘cannabis’ iets alarmerends is). En daarom deze gulden regel voor een buitenstaander ... vraag nog enige personen en dan ook in verschillende situaties. Hierbij is het dan wel nodig dat buitenlander goed op de hoogte is van dit verschijnsel, en dat die al lange tijd in die andere cultuur geleefd heeft. Ik ben hierom wel blij met langere reisdocumentaires van

Nederlanders die lokale talen spreken in Arabisch, Israëlijs, Turks, Syrisch, Afghaans, Chinees, etc. Deze docu’s zijn goede aanvullingen op korte rapportages in NPO nieuws, etc.

Maar nu over iets geheel anders: GRONDEIGENDOM

Bijna een eeuw geleden is door de communistische invloed iets opmerkelijks gebeurd op het Chinese platteland (en later ook in steden).

Dit was mij al lang geleden bekend geworden. Maar pas nu deze maand word ik goed gewaar dat dit hier in EU juist niet is gebeurd. Ik las een prima artikel van FTM (Follow the Money: journalisten collectief dat kritische analyses doet en artikelen schrijft voor de Nederlandse e-opinie lezers). Hun studie met bijhorende kunstzinnige analyse-tekening wordt zo aangekondigd: “... De machinerie van de volkshuisvesting brengt in beeld wie de spelers zijn, welke mechanismen er op de achtergrond werken en aan welke knoppen gedraaid kan worden. Hoe kunnen we de machinerie anders afstellen om wooncrisis op te lossen?...”

In deze analyse wordt veel tijd besteed aan eigendom van grond. En dit zou, en zo dacht ik er gewoonlijk ook over, niet van zo veel belang zijn als de prijs daarvan niet relatief zo snel, en zo hoog, is opgelopen. In 1995

was de grond onder de woning nog 20% van de woning aankoopprijs, en deze is nu in 2025 geworden tot ca. 60%. (In het YouTube filmpje hierover wordt dit bij minuten 11-12 uitgelegd).

*En nu bekijk ik grondeigendom plots geheel anders.
Vanzelf herinner ik mij direct weer de korte gesprekjes
over grondeigendom met mensen verspreid over
Chinese platteland.*

Bij dit onderwerp was het opletten om het verschijnsel grondeigendom omslachtig te bespreken omdat er sinds die communistische landhervormingen (zie ook Wikipedia: Land Reform Movement) vanaf '20-er jaren al 3 generaties leven in een maatschappij die grond als privé eigendom niet bespreekt. Natuurlijk praten boeren wel over grond maar doen dit in termen van bereikbaarheid, vruchtbaarheid, grootte van percelen, grondsoort, etc. Wat ik van hen leerde was dat het boerendorp samen de grond in beheer ('land-use') heeft maar dat de overheid het uiteindelijke eigendom ('land ownership') heeft. De overheid kan met plannen komen om grond op te eisen voor wegen, woonwijken, fabrieksterreinen, etc. Daarbij horen ze de boeren wel goed te compenseren. Dit gaat meestal gepaard met geld en/of werkgelegenheid in de buurt en soms een nieuwe (etage-)woning, etc. En ik vernam dat boeren samen overlegden in cyclus van bv 15 jaren om de akkers te herverdelen. Hierbij is dan ook het aantal personen in elk gezin een factor om mee te wegen in de herverdeling en ook agronomische aspecten als vruchtbaarheid, bewateren, afstand, etc.

In dorpje Yangshuo nabij Guilin, is het al heel lang makkelijk om een huurfietsje te gebruiken (omdat er veel toeristen komen vanwege het fraaie landschap). Vanuit dit leuke rivierdorpje fietsend over het omringende platteland kan men oude gehuchtjes zien met nog stevig gebouwde historische gebouwen: rijke boeren met hun eigen clan woonden daar en zij waren eigenaar van honderden hectares landbouwgrond. Rond 80% van de mensen hadden het niet best in die contreien en/of waren landlozen. Ik liep er door een straatje met open ramen van de huizen en aan de wanden hingen bij enkelen nog trots de grote posters van Mao, Zhou Enlai, Liu Shaoqi, Zhu De.

*Bewoners vertelden dat deze leiders hun grote idolen
waren want zij hielpen de heerschappij van lokale
grootgrondbezitter te breken.*

(Dat nu de Beijing-overheid hun landheer is dat heb ik niet besproken, maar die rol heeft De Partij nu dus wel!) Ook in de steden is er geen eigendom van grond. Dit is zo sinds '50-er jaren voor al die nieuwe flatwoningen (en dus voor 99% van stadsbewoners). Flatgebouw eigenaren of bedrijven (beiden altijd staatsorganisaties) betalen een langlopende pachtsom elk jaar en die pacht duurt 70 jaren. Omdat overheid die pachtwet zo geregeld heeft sinds ca. '90 zal overheid rond 2050 wel met aanvullende regelgeving komen om die pacht/lease te verlengen en zo nodig aan te passen.

De prijs van jaarlijkse pacht zal regelmatig door de overheid bepaald worden. En hierbij zal de overheid zeker rekening moeten houden met de draagkracht van boeren en huurders. En aangezien het aantal van boeren en burgers gigantisch is terwijl zij ook vrijwel allen een uniforme wens hebben qua socio-economische omstandigheden van hun leven, dan kan de overheid echt niet overgaan tot speculatief gedrag en winst maken ten koste van een (kleine) groep. (Nu al zijn er dagelijks YouTube filmpjes op social media van 'boze' burgers in China. Stel je voor dat 10% van hen boos wordt dan praat je over 140 miljoen boze mensen).

*Maar hoe gaat dit hier in Nederland in de laatste
eeuw.*

Hier is de groei van eigendom van woningen incl. de grond langzaam gaan groeien sinds WOII. En ofschoon hier landbouwgrond soms in pacht is, is het vaak in eigendom. En met het schaarser worden van grond door o.a. flinke bevolkingsgroei, stadsuitbreiding, etc. en met milieu-eisen, ging grondprijs nog maar één kant op en dat was omhoog. Vervolgens besloot onze overheid her en der met subsidies het aanwenden van grond voor woningen vlot te trekken maar daarop reageren dan weer belanghebbenden met vertraging tactieken om voordeel te slaan uit die subsidiekraan. En hierop draait dan vaak de overheid de subsidiekraan nog iets verder open. En dit terwijl de hypotheek rente-aftrek (ook een subsidie) in stand blijft.

*Er is een kleine groep bezig om dit spinnenweb van
hoge woningprijzen in stand te houden of liefst verder
te verhogen.*

Dit soort discussies over grondprijzen is er niet in China. Hierbij niet suggererend dat het een geweldig ideale woningmarkt is in China, maar ik hoop dat het duidelijk is dat in ieder geval (grond)speculatie daar niet aan de

orde is. Op dit vlak is het rustig en met gemak kan gesteld worden dat woningkopers een relatief rustige en stabiele markt betreden. Looptijd van hypotheek is 30 jaren. Hierbij is opmerkelijk dat er minimale aanbetaling van 20% moet komen (wat vaak door familie bij elkaar wordt gebracht). In Nederland geldt die aanbetaling ongeveer ook maar hier wordt zoiets anders genoemd: “de jubelton van familie”. Onder beide systemen geldt: zij die het geld al grotendeels klaar hebben liggen, krijgen gewoonlijk voorrang. En ook is het enigszins prijsopdrijvend.

In den basis is dus vooral de prijs van grond een flink obstakel hier en nu, en in China vrijwel niet. Laten we hiervan leren.

En in ieder geval de conclusie trekken dat er toch ook wel goede dingen geregeld zijn in China.

AARDGAS Nu nog even aanstippen dat momenteel een paniek zich ontwikkelt over de hogere olie en gasprijzen. De oorlog in Iran is de oorzaak. Interessant wordt het te gaan bezien of Europa/Nederland hiervan minder of meer last heeft dan andere continenten in de wereld en voor mij om het te gaan vergelijken met China. Ik vermoed dat een land als China, bij een langaanhoudende schaarste van fossiele brandstoffen, vooral last krijgt met de prijs van kunstmest. Vooral stikstof over het gewas strooien wordt kostbaar, want prijs van deze N-kunstmest wordt grotendeels bepaald door het onmisbare gebruik van aardgas (middels het noodzakelijke productie proces: ‘Haber-Bosch’ bestaat kunstmest voor ca. 80% uit aardgas). Momenteel is China’s import van aardgas via één Siberië-pijplijn in grootte orde als huidige totale Nederlandse gasimport. Pas rond 2032 met drie pijplijnen wordt die import uit Siberië rond 3x groter. (In 2024 was LNG-import

naar China reeds ongeveer van zelfde grootte als naar gehele EU). Uit mondiale statistieken is wel op te maken dat China sinds 2022 flink meer kunstmest is gaan importeren.

Zouden ze in Beijing zo verstandig zijn geweest om zich sinds het Oekraïne conflict te gaan indekken voor hogere kunstmest prijs (wat toen ook speelde).

De Chinese natie is erg afhankelijk van eigen voedselproductie. China’s grootste en vrijwel enige voedselimport is soya gerelateerd. (Teelt van soya heeft negatieve invloed op tropische bossen in Z-Amerika maar het positieve is dat er vrijwel geen N-kunstmest nodig is, en dus niet in China). Al de eigen teelten van mais, rijst, tarwe, koolzaad, groenten, etc. hebben jaarlijks wel N-kunstmest nodig en daar zou het mogelijk het meest gaan knellen in China. En middelen die de Chinese overheid dan wellicht gaat toepassen: meer importen van vlees uit buitenland voor vnl. grootstedelijke consumenten, het laten failliet gaan van eigen intensieve veehouderij (naast eigen 1,4 miljard mensen moeten er in China elk jaar op die wijze ook rond 1 miljard kippen en 0,4 miljard varkens per jaar groot gebracht worden onder intensieve omstandigheden die men o.a. van Nederlands overheidsprogramma leerde in ’90-er jaren), en misschien een intensivering van doufu-eetcultuur op sociale platformen meeliftend met anti-obesitas leefstijl. Dit onderwerp moet later verder uitgewerkt worden, al weten we nu al dat de situatie niet meer wordt als voorheen.

Monnickendam, 27 maart 2026

DE KIP OF HET EI

Hoi Jan, de tijd gaat snel, zo lijkt het. Het is alweer Koningsdag geweest, dat zit er weer op.

Ik ga even door op jouw tekst over het grondbezit in China. De overheid heeft net in maart dit jaar nieuwe richtlijnen gepubliceerd om de door jou genoemde pachtcontracten voor een tweede maal met 30 jaar te verlengen zodra de huidige termijn afloopt. Veel contracten lopen al tussen 2026 en 2028 af.

De allereerste contracten waren afgesloten in 1978 als een sociaal contract: het particuliere huishouden verving de collectieven en communes die sinds de jaren vijftig waren opgezet. Omdat het land centraal wordt aangestuurd, is het alsof de ontwikkelingen als in een gigantisch groot laboratorium worden uitgetest.

Het afbreken van grootgrondbezit was wellicht noodzakelijk omdat de humanitaire omstandigheden deplorabel waren maar de overstap naar collectieven en communes was zeker niet de oplossing.

Het overheidsbeleid faalde jammerlijk en resulteerde in armoede en hongersnoden. Echter, terugkeren naar privé grondbezit was niet aan de orde, de socialistische ideologie schrijft namelijk gezamenlijk eigendom voor en dat was bepalend om het volgende experiment van een sociaal contract uit te proberen: het leasen van landbouwgrond voor een periode van 15 jaar. Dit bleek het kantelpunt te zijn voor voedselzekerheid. Het bleek het beginpunt te zijn van hernieuwde mogelijkheden voor welvaart van de boerenbevolking, let wel, dat was toen nog 80% of de totale bevolking. Na de behaalde successen werden de contracten verlengd met 30 jaar, en nu volgt dus de tweede verlenging.

We hebben het wel vaker over de bevolkingsgroei gehad, maar dat speelt ook hier weer een belangrijke rol. Ten tijde van de stichting van de Volksrepubliek China in 1949 telde de bevolking circa 540 miljoen mensen, in 1982 is de bevolking gegroeid tot meer dan 1 miljard en in 2021 werd zelfs de 1,4 miljard bereikt. De 1-kind-politiek (geboortepolitiek) is dan ook in 1979 geïntroduceerd, ook hier is sprake van een gigantisch experiment met de gehele bevolking. De impact van dit soort centraal aangestuurde maatregelen is angstaanjagend, het kan verkeren.

Sinds 2015 is de geboortepolitiek opnieuw aangepast en ietwat versoepeld. En nu sinds 2022 hebben we te maken met krimp van de bevolking.

Het zijn enorm complexe processen (en experimenten) want de gedeelde land-contracten gecombineerd met de geboortepolitiek resulteerde in een versnelling van economische activiteiten. Opmerkelijk is dat juist het platteland als eerste zich een nieuwe welvaart eigen wist te maken vanaf de jaren tachtig van de vorige eeuw, en niet de stedelijke bevolking. De ontwikkelingen in de steden volgden enige jaren later een ander pad van experimenteren en hervormen. Pas in 1998 werd de commerciële huizenmarkt geïntroduceerd, en dit leidde tot de welbekende vastgoed ontwikkelingen: binnen twintig jaar was circa 80% van de stedelijke bevolking huiseigenaar geworden, na jarenlang afhankelijk te zijn geweest van het rigide systeem waarbij woningen door de overheid of werkgever werden toegewezen.

Nog steeds wordt het centraal aangestuurd maar je vraagt je inmiddels wel af wat er eerder was de kip of het ei: de bevolkingsgroei of de economische groei. Maar ja, wanneer verbetert de welvaart? Kindersterfte (tot 5 jaar oud) is een belangrijke indicatie: in China was de kindersterfte 70 (!) op de 1000 kinderen in 1978. Ter vergelijking: 12 in Nederland in 1978. Anno 2024 sterven 6 kinderen (tot 5 jaar) in China en 4 in Nederland. Deze gegevens zijn van de Wereldbank. Vaccinaties, medische zorg en hygiëne spelen een doorslaggevende rol in deze demografische transitie.

Hier is de wetenschapper Yuan Longping ook het vermelden waard. Hij ontwikkelde in de jaren zeventig een rijst-soort met hybride groeikracht waardoor 20-30% meer rijstkorrels werd geoogst, bovendien heeft het een betere resistentie tegen plagen.

De verhouding stedelijke bevolking en plattelandsbevolking is van 20:80 in 1978 verschoven naar 67:33 in 2025. Dat is een ommekeer van de verhoudingen! En zo kom ook ik op de kunstmest als factor in het geheel want het is een essentieel element in de voedselzekerheid, niet alleen in China maar in de gehele wereld.

Tot slot wil ik nog even een lans breken voor: organische mest.

De kwaliteit van de aarde staat voortdurend onder druk vanwege intensief landbouwgebruik en klimaatomstandigheden. Om degradatie van de bodem tegen te gaan is er eeuwenlang gebruik gemaakt van het composteren van de uitwerpselen van dier en mens. Pas de laatste tien jaar is dit gebruik minder geworden, met name omdat het houden van varkens op huishoudniveau niet meer haalbaar/toegestaan is vanwege varkenspest. De aandacht is verschoven naar grootschalige mestverwerkingsbedrijven om biogas of mestkorrels te produceren. Afijn, dat is een onderwerp voor een volgende keer.

Bovenstaand zijn slechts enkele grove penseelstreken als het gaat om de ontwikkeling van een land en haar bevolking en in hoeverre centraal aangestuurd beleid vereist of gewenst is als het gaat om de verdeling van beschikbare middelen in het publieke belang ... socialistische ideologie.

Den Haag, 4 mei 2026

OWENISME

W e voeden elkaar opmerkelijk goed met de thema's die in onze blogs worden behandeld. Want jij eindigt met 'grove penseelstreken ... over grote ontwikkelingen ... in socialistische ideologie'. Laat ik nu net met deze bedenkingen ook weer bezig zijn vanwege twee aanleidingen zoals hierna beschreven. Hierbij heb ik het over China en USSR en hun eerdere gelijkenissen en de langzame groei in verschillen tussen deze twee giganten.

Recent kwam er in tv-quiz "2-voor-12" een vraag over 'coöperatie'-als opkomend economisch fenomeen in 19e eeuw. Gevraagd werd naar de aanjager van dit toen revolutionaire verschijnsel. Antwoord (wat ik niet wist) is: Robert Owen (1771-1858). Deze ondernemende en rijkere notabele komt uit Wales en steunde originele ideeën over verbeteren van menselijke bestaan. Zelfs is het feitelijk zo dat het woord 'socialist' door hem voor het eerst werd gebruikt in zijn bulletins. Kortom: Owen is een nog steeds onbekend historisch persoon, die de zeer bekende revolutionairen als Friedrich Engels (1820-1895) en Karl Marx (1818-1883) vooruit was. Owen was een halve eeuw ouder dan de laatste twee zeer bekende Duitse kopstukken. (Deze twee stierven overigens in Londen, wat wel opmerkelijk is). Owen ondernam acties om mensen op platteland en in opkomende stedelijke industrieën op sociale wijze samen te laten werken. De ideeën van Owen en gelijkgestemden waren: een beter en stabiel inkomen, beter sociaal leven, minder kinderarbeid, gelijkheid, democratisch besluiten, etc. Owen was ook meerdere jaren actief in VS dat in die periode reeds zijn eigen arbeidersbewegingen had. Feit: in VS was de allereerste 1-mei-demonstratie (in 1886) en de eis was toen: een 8-urige werkdag.

Grootschaliger en socialer samenwerken, eigenlijk al begonnen in VK in 1760 bij 2 meelmaalterijen, sloeg aan en kreeg steeds meer officieel karakter o.a. door deze Owen in begin van 19e eeuw in meerdere NW-Europese landen. Weet hierbij wel dat 'sociaal' gedrag geheel niet vreemd is, want altijd bestond er al 'burenhulp' op platteland (samen oogsten, samen kaas maken, elkaar steunen bij ziekte, etc.). Met groeiende successen werden coöperaties aantrekkelijker, en formeler en coöperatief werken nam ook toe buiten de landbouw. In tweede helft van 19e eeuw ontstonden er in Nederland vele

coöperatieve melk- en kaasfabriekjes met nu uiteindelijk FrieslandCampina als de grootste co-op in deze sector. Bloementelers gingen met verkopen beter samen werken (zo ontstond veiling Aalsmeer). En Rabobank stamt uit vele coöperatieve boerenleenbankjes waarmee begin was gemaakt in 1898 bij groepen boeren die elkaar met geld lenen en uitlenen konden helpen 'zonder de extra rentes van stadse lieden'. (De Duitser Raiffeissen was hiervan de grote aanjager).

In mijn familie is het verhaal heel bekend hoe schoonouders van mijn tante bovenop het co-op-geldkluisje sliepen, en elke vrijdagavond bij hen thuis met kopjes koffie de nabije boeren ontvingen om hun geld te stallen of aan hen uit te lenen.

Ik vermeld dit verhaal omdat ik ooit ook hoorde over een Chinees dorp dat soortgelijk een geldkistje had waarvan de enige (houten) sleutel om het te openen was 'versleuteld' tot drie onderdelen, die in elkaar moesten passen. Er moesten dus steeds drie mensen aanwezig zijn om de enige geldkist van het dorp te openen.

Over rurale leven en vooral de landbouw in USSR (met dus voedselvoorziening voor gezin, dorp en land) las ik recent een boek van Marius Broekmeyer, een groot Rusland kenner in periode '70-2010. Het bewuste boek is 'Het verdriet van Rusland'. In het kort zou ik de inhoud van dit boek willen omschrijven als: "goed gedocumenteerd, begrijpbaar verslag over periode voor en tijdens 'glasnost' (hervormingen tijdens Gorbatsjov rond 1985), en duidelijk drama hoe Moskou bureaucratie (met richtingloze politiek) er een puinhoop van heeft kunnen maken". Iemand die wil weten hoe een groots land naar de economische/sociale/culturele afgrond kan worden gebracht moet dit boek lezen. Bij het lezen van deze 300 pagina's kreeg ik volop medelijden met de dorpsbewoners, die keer op keer door 'Moskou ambtenaren met visie' steeds een doodlopende weg werden in gestuurd. Natuurlijk las ik dit boek ook vanwege eigen weken-durende ervaringen in landelijk China na 1985. Daar zag ik een degelijke en simpele samenleving en vanaf ca. 1990 werd langzaam meer en meer verandering gezien. En tevens was er in China eigenlijk nooit rampspoed te zien. (Wel kreeg ik ooit in Jiangsu van een oudere tolk het heimelijke

verhaal te horen van dramatische hongersnood ten tijde van Grote Sprong Voorwaarts onder Mao; dat was veel eerder rond 1960).

In 1998 heb ik een studiereis in Nederland georganiseerd voor Chinese ambtenaren die wilden leren over onze boerencoöperaties (en dus de nalatenschap van Robert Owen). Er werd hen toen uitgelegd dat succes van coöperatie er in gelegen is dat leden vrijelijk in- en uit een co-op kunnen stappen. In Nederland kan een co-op-lid kiezen tussen meerdere co-ops en ook kan die besluiten om zijn eigen individuele weg te gaan of voor een privaat bedrijf te werken. En die vrije keuzes, merkte ik wel, deden de wenkbrauwen fronzen bij de Chinese bureaucraten.

Zij beschouwden toen nog de gehele Chinese economie ongeveer als een mega-netwerk van (hun eigen overheids-) coöperaties, maar waarbij deelnemende boeren echter geen zeggenschap hebben.

En ook was het voor die ambtenaren bevreemdend dat westerlingen met hun vrijheid en economische welstand zouden willen kiezen voor coöperatief samenwerken. Was dat nu juist niet wat rood-China al zo lang had gepraktiseerd maar door zeer geringe vooruitgang in welvaart nu juist wilde vaarwel zeggen. Kortom zij wantrouwden het Nederlandse coöperatief samenwerken bij boeren of arbeiders, en wilden als bureaucraten graag zelf de leiding houden. En daarmee leken de 1998 Chinese bureaucraten toen nog erg op de collega's in het oude USSR zoals in dat boek van Broekmeyer.

En zo meen ik, ontstond er toch een groeiend verschil met USSR omdat China de almachtige hervormende leider Deng Xiaoping (van 1978 tot 1989) had met een slogan als 'laat enkelen eerst rijk worden, en dan zullen anderen volgen.'

Dat Deng in zijn jeugdijaren enkele jaren in Frankrijk leefde, en aansluitend in 1926 ook een jaar in Moskou, zal hem ook gevormd hebben.

En hierbij meen ik dat opeenvolgende Russische leiders als Breznjef, Andropov, Gorbatsjov, Jeltsin, tussen 1964-1999 niet deze echt drastisch hervormende Deng-visie hadden of misschien was Russische elite van top-ambtenaren er niet genoeg toe bereid.

Het blijft voor mij, en ik denk voor velen, gissen hoe de verschillen tussen China en USSR zich vergrootten nadat zij beiden in mid-20e eeuw een soortgelijke 'communistische' koers zijn gaan varen. Het zijn

marginale verschillen in volksaard, traditie, landbouw praktijk, politiek etc die langzaam na een periode van meerdere jaren duidelijk worden voor bewoners en dan ook statistisch gemeten kunnen worden in termen van koopkracht verbetering waarmee bureaucratie wat kan/wil doen. En inderdaad werd het rond 2000 duidelijk dat China in economisch opzicht beter draaide dan toenmalig Rusland, dat juist rond laatste eeuwwisseling erg onrustig was toen criminaliteit en maffia praktijken alom aanwezig waren aan einde van Jeltsin tijdperk. China was stabiel verder gegaan met politiek van 'socialisme met eigen (Chinese) karakteristieken' waarmee Deng Xiaoping in 1982 officieel was begonnen.

De dogmatische politiek van Marxisme-Maoïsme werd toen aangepast aan Chinese realiteit/wensen.

Deng verbond de opgedane zeer kleinschalige ervaringen sinds 1978 met het Household Responsibilities System (HRS) met het toen almachtige Marxisme. Dat laatste liet sinds '50'er jaren iedereen werken in brigades/communes en presteren volgens productie quota's per groep. Slechts 3-5 jaren duurde het dat alle agri-communes zichzelf ontbonden en met HRS verder gingen. Wat daarbij hielp was het garanderen door overheid van een graan-prijs, die iets boven het HRS-prijs lag. Zo gingen boeren graag meer graan produceren zonder dat de marktprijs inkakte. Tevens werd het kleinschalig ondernemen aangemoedigd. Het aantal rurale niet-landbouw bedrijfjes, in Mao's tijd nooit geheel verboden geweest, steeg razendsnel (Engelstalige term hiervoor is 'Village and Township Enterprises' (VTE).

Mensen bleven nog lang de ingeslepen 'Mao'-termen als leiding, commune, werkunit, manager, secretaris etc gebruiken en maar langzaamaan hoorde je nieuwere 'liberale'-termen als baas, bedrijf, zelfstandige, handelaar, dienstverlener, etc.

En zo heeft het in China er alle schijn van dat het pre-communistische werken van boeren met de burens (eeuwenoude tradities geënt op boerenrealiteit) weer terug kwam van weggeweest.

De mensheid had alom beter in de voorbije eeuw naar Robert Owen (met zijn 19e eeuwse co-operatieve gedachtegoed) moeten luisteren en niet kort erna naar demagogen en theoretici als Marx en Engels, en ook Lenin en Mao. Het pragmatisme van Deng komt aardig in de buurt van Owen. Al wordt in China de term 'co-operatie' niet gebruikt. Dit wordt nog steeds te veel

geassocieerd met het begrip ‘commune’.

De website van ICA (International Co-operatives Alliance) vermeldt een historie die teruggaat tot 1895 met nu 3 miljoen co-operaties verspreid in 130 landen en waarbij 12% van mensheid mee te maken heeft. (In China zijn er 6 ICA-leden en dat zijn omvangrijke provinciale ambtelijke organen. Misschien zijn zij lid van ICA om zo mee te luisteren over welke ‘krenten er in het co-

operatieve gedachtegoed zitten’? En zo is China al lang bezig in navolging van Deng Xiaoping’s eigen Europa ervaringen om van de goede dingen van het buitenland te leren? Ter afsluiting nog een Deng slogan: ‘het geeft niet of een kat wit of zwart is, als die maar muizen vangt’

Monnickendam, 11 mei 2026

ALIEXPRESS

Plots deed ons koffiezetapparaat niets meer. Hoe kan dat nu? A-technisch als ik ben, had ik, maar wel milieu-minded, het besef dat dit apparaat te repareren moet zijn, en wel door het enthousiaste stel oud-techneuten die hier het maandelijkse Repaircafe runnen.

En na 5 minuten van het apparaat ‘open-schroeven’ en even stroomstoring opzoeken bleek dat er een warmte-weerstandje stuk was.

Dit minuscule ‘knopje’ aan materiaal moest ergens gekocht worden, en dat ging ik op mij nemen. Ik moest dit op internet gaan doen en al bij voorbaat wisten de techneuten dat het uit China zou gaan komen. In huidig Nederland is zoiets niet voorradig. En blijkbaar ook niet in EU. Kortom ik voor het eerst van mijn leven op internet naar dit kleine onderdeel zoeken en snel blijkt dat het inderdaad uit China moet komen en wel via AliExpress. En dit zou mij €0,87 gaan kosten. En dat was natuurlijk onvoorstelbaar goedkoop. (Omdat ik AliExpress voor eerste keer gebruikte werd bezorgen gratis gedaan. Consequentie is dat ik nu 1-2x dagelijks een verkoop-email van AliExpress krijg). Maar echt, voor die prijs werd het een week later in plastic enveloppe werkelijk in brievenbus geschoven. Erna nog wachten op volgende Repaircafe en toen werkte het apparaat weer na ongeveer 5 minuten Schroeven.

Voor minder dan 1 Euro werkt het drie jaar oude Duitse koffiezetapparaat weer als voorheen. Vrij zeker heeft het gerenommeerde Duitse bedrijf het apparaat op basis van OEM (Original Equipment Manufacturing) in China laten maken, en heeft het in EU nog een enkel onderdeel bijgevoegd zoals bv merknaam aanbrengen. Dus voor >95% is het een Chinees product waarvoor ca. €15 per

product is betaald aan de Chinese producent. Dit leidt ik af aan de gangbare prijs voor koffiezetapparaten in onze winkels als €45, en waarbij Duitse ‘producent’ €10 neemt en de NL’s winkelier en NL’s belastingdienst (21% btw) ook elk ca. €10 willen verdienen. Ik kan met bovenstaande analyse best vrede hebben. Het enige wat mij stoort is dat er bij een reparatie van dit apparaat al snel gekozen wordt voor weggooien. Dit heb ik niet gedaan omdat ik wel eens wilde meemaken hoe het kan voorkomen worden dat iets weggegooid gaat worden. Tegen een kostprijs van €0,87 (maar eigenlijk moeten daar toch ook ca €10 aan verzendkosten bij opgeteld worden) was het slechts met hulp van slimme techneut en zijn gereedschap te repareren. Ik zou daarom best willen zien dat apparaten die naar EU komen uit China op basis van OEM veel meer standaard onderdelen bevatten en makkelijker zijn te openen en te repareren. Er is hier een taak voor ‘Brussel’ lijkt mij.

Mij lijkt het hypothetische toekomstbeeld niet fout als China de producenten-rol wil vervullen voor de gehele wereld (“ergens moeten dingen gemaakt worden”), maar dan zouden wereldwijde consumenten (“ergens moeten dingen gebruikt worden”) en het milieu er goed aan doen om te eisen dat spullen beter te repareren zijn, en langer dienst doen.

En dan kan mondiaal het milieu profiteren net als ‘consumenten’ overal, die dan wel opgeleid moeten worden qua simpeler repareren en beter recyclen.

Mijn PV-panelen uit China doen al 12 jaren prima hun werk. En zo zijn achtereenvolgens Chinese producent blij, lokale installateur blij en ik zelf het meeste: nu al leverden deze panelen mij een totale besparing op eigen

elektra-nota's (sinds 2012) die nu al ca. 5x groter is dan het bedrag dat Chinese PV-producent toen ontving in 2013. In beginjaren van PV-panelen werd er nog wel getwijfeld of 'Made in China' wel zo goed zou zijn als Amerikaanse, Duitse, Italiaanse of Japanse panelen. Maar al na enige jaren bleek er niets fout met PV-panelen uit China, wat ook wel kwam omdat buitenlandse producenten ook hier met OEM contracten deze PV-markt deed bloeien in China. Al na 2020 wordt er vrijwel geen PV-paneel meer buiten China gemaakt. China produceert deze PV-panelen nu zo efficiënt en daardoor steeds goedkoper, dat hun overheid nu druk is met PV te installeren over gehele land. Het klimaat van China is er uitstekend geschikt voor en dat komt vooral door de zon-rijke winterhemels en ligging van het land dat zich uitstrekt van 20° NB tot 50° NB.

Omdat het mij weer opviel bij het kapotte koffiezetapparaat dat het kopen van spullen in China zo bijzonder goedkoop is, kwam het bij mij op om winstmarge bij warmtepompen eens in te schatten. Ook bij dit apparaat is uitbesteden van productie in China (OEM-basis) recent begonnen. In NL betaal je voor een warmtepomp (binnen-unit) met gewicht van 60kg ongeveer €6000. In het koffiezetapparaat van €15 zit ongeveer 3kg aan ijzer, koper, staal, plastic. De warmtepomp is qua gewicht 20x meer gevuld met vergelijkbare materialen en zou om die reden ca. 20x €15=€300 moeten kosten bij export uit China.

Kortom ook hier is er weer een zeer grote winstmarge te behalen in geval spullen in China worden gekocht.

In handel van producten, die het Chinese volk zeer goedkoop in elkaar zet, en de dure verkoop hier door EU-middenstand zit een gapend gat met factor 20. Hiervan profiteren ook de EU-overheden met hun import-tax en hun btw-tax van totaal ca. 30%.

En dus zijn ook onze overheden niet erg gebaat met wegvallen van deze importen, en profiteren ook zij van korte levensduren van spullen opdat er weer nieuwe aangeschaft moeten worden.

Beleid van 'Brussel' om meer duurzaam te produceren heeft daarom geen prioriteit.

(Parallel hiermee heb ik nog het verhaal van Siewert van Lienden, die voor elk mondkapje €1 kreeg terwijl hij en partners al wisten dat het voor €0.03/mondkapje in China te verkrijgen was. Ben benieuwd of dit in huidige covid-enquête van 2e Kamer nog ter sprake gaat komen.

En überhaupt; zal het nut van mondkapjes nog wel aan de orde komen. Tot nu vernemen we dat geënquêteerden soms stellen dat mondkapje 'tegenengewerkt' werd).

Goedkoop produceren gaat nog wel lange tijd door in China.

Evenwel is daar het maandloon ook niet meer zo spotgoedkoop, maar daarnaast zijn hun kwaliteit en verdere automatisering aanvullende garanties voor toch een groot competitief voordeel. (Terwijl in NL de vakbonden (terecht?) eisen dat sociale voorzieningen in tact blijven en ondernemers voortdurend willen dat het hen makkelijker gemaakt wordt om winst te maken).

Maandlonen in China zijn nog relatief laag maar men heeft toch een best redelijke levensstandaard. Dit laatste is bijna net zoals in EU en varieert net als tussen westelijke-EU en oostelijke-EU. China heeft die variatie ook tussen Oostelijke en Westelijke provincies maar zeker ook tussen stedelijke en platteland bevolkingen. In steden zijn bv staatspensioenen bijna zoals in NL, maar op platteland is ouderdagvoorziening vrijwel niet-bestaand. (Vergelijk dit met hier de 'grachtengordel' en Bulgarije).

Vanzelfsprekend verpieteren de Bulgaren niet, en betaalt men in 020-centrum €8/u voor parkeren van de auto. Levensstijlen lopen heel uiteen wordt er dan gesteld. In de praktijk van economisch onderzoek is hiervoor de term PPP (Purchasing Power Parity). Hiermee kan redelijk goed een beeld verkregen worden over verschillen van materiële leven in vorige eeuwen met heden, en tussen verschillende volkeren in het heden. In China kan men makkelijk een knipbeurt krijgen van €5, en in eettentjes heerlijk eten voor €5-8pp en een luxetreinreis maken voor 1/3 van EU-prijzen. Grofweg is het prijspeil ook ongeveer dit zelfde 1/3 van EU-niveau. En het betekent dat Chinezen in eigen land ongeveer leven zoals hier de Europeanen. En alleen als zij op reis zijn in EU dan pas merken zij de ca. 3x hogere tarieven alhier.

Monnickendam, 3 juni 2026

WESTBLOK

Hoi Jan, fijne anekdote van jouw koffiezetapparaat! Ik heb zelf een waterkoker op non-actief staan waar ik een vergelijkbaar probleempje vermoed. Eens kijken of ik daar ook bij een reparatiecafé nog wat mee kan doen. Niet alleen een leuke anekdote maar ook een goed voorbeeld van de stand van zaken van de globalisering van onze economie. Zoals je zegt “ergens moeten dingen gemaakt worden” en de gehele wereld is het speelveld. Winstbejag is helaas dominant; milieu, duurzaamheid, gezondheid, mensenrechten en dierenrechten - een grabbelton van belangen - spelen feitelijk geen enkele rol, tenzij het als groenwassen, rozewassen of witwassen ingezet kan worden. Ik maak mezelf geen illusies.

ChatGpt vertelt mij dat er inmiddels ook sprake is van: bruinwassen als het gaat om inheemse bevolkingsgroepen, roodwassen voor linkse retoriek, blauwwassen voor mensenrechten, paarswassen voor vrouwenrechten en uiteraard oranjewassen voor Nederlands patriottisme.

Allemaal nieuwe termen voor mij. Een vergelijk van maandlonen \$\$\$ hier of daar heeft weinig zin en ook een vergelijk van koopkracht tussen landen is lastig. De diversiteit binnen China is te groot en bovendien is de economie en de maatschappij veel te afwijkend ingericht vergeleken met andere (Westerse) landen. Het gaat om de kwaliteit van leven. Na mijn bezoek aan Zagreb kan ik dit alleen maar beamen.

Kroatië is sinds 2013 lidstaat van de Europese Unie en gebruikt sinds drie jaar de Euro in plaats van de voormalige munteenheid de kuna. 35 jaar geleden (1991) maakte Kroatië zich los van Joegoslavië. Het IJzeren Gordijn reikte niet tot Joegoslavië en dus was toerisme vanuit West-Europa reeds gangbaar; in 1976 en 1980 bezocht ik Kroatië maar ik heb daar eerlijk gezegd geen actieve herinneringen aan.

Tito had gebroken met Stalin in 1948 en bewandelde ‘de Derde Weg’ middels een eigen sociaal-economisch-politiek systeem. In plaats van onderdeel uit te maken van het Oostblok of het Westblok, verenigde Joegoslavië zich met onder meer India, Indonesië en Egypte als de Groep van Niet-gebonden Landen. Een bewonderenswaardige organisatie van 120 landen die sinds de jaren vijftig tot op vandaag de dag actief is.

Terug naar Zagreb, ik vond het een hele fijne stad. Bevolkingsdichtheid is minder groot dan vergeleken met Den Haag en de stad is een stuk minder hectisch. Openbaar vervoer is overzichtelijk: geen hekjes of tourniquets, niet in- en uit ‘swipen’, een kaartje per ritje dat een half uur geldig is, geen controles, etc. Er zijn veel minder winkel(ketens), er wordt duidelijk minder geconsumeerd maar er zijn wel veel bakkers en cafeetjes in de buurt.

Ik kwam ook oog in oog te staan met Mamutica, een van de grootste flatgebouwen in Europa met ongeveer 5.000 inwoners, gebouwd in Novi Zagreb in 1974. Het gebouw is 240 meter lang en 20 verdiepingen hoog. Het is een toonbeeld van socialistische architectuur en de filosofie van massahuisvesting.

De Mamutica doorstaat de tijd goed, het is een veilige, populaire buurt.

Na 35 jaar onafhankelijkheid en 20 jaar Balkanoorlogen is het moeilijk om te begrijpen wat zo’n stad heeft meegemaakt. Het voortschrijden van de tijd en vreedzame tijden sinds 1995 betekenen dat er inmiddels nieuwe generaties zijn die geen onderdrukking of oorlogen hebben meegemaakt.

Twee aardbevingen in 2020 (tijdens Covid) hebben flink wat schade aangebracht aan de oude binnenstad van Zagreb, veel is nu nog in staat van wederopbouw.

Mijn verblijf in Zagreb was een soort reizen in de tijd: terug naar een minder hectische tijd, minder micro-management van mensen.

Maar de vraag is wat de toekomst zal brengen ... met het toetreden tot de NAVO in 2009 en de EU in 2013 en het gebruik van de Euro sinds 2023 is de Derde Weg definitief geen optie meer. Kroatië heeft gekozen voor het Westblok.

De volgende tien landen zijn (potentieel) kandidaat-lidstaten voor het Westblok: Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kosovo, Moldavië, Georgië, Montenegro, Noord-Macedonië, Servië, Oekraïne en Turkije. Wat zal de toekomst brengen voor deze landen? De relatie met de EU is ingewikkeld op z’n zachtst gezegd.

Samenwerking op landelijk niveau is uiteraard noodzakelijk maar het ‘inlijven’ van een staat gaat

mogelijk ten koste van de authenticiteit. En wanneer authenticiteit afbrokkelt dan verdwijnt ook de betrokkenheid op lokaal niveau. Wanneer mensen niet meer de zeggenschap hebben over hun eigen leefomgeving dan gaat men wijzen naar anderen, die krijgen dan de schuld, uit een soort machteloosheid. Van belang is dat samenwerking op de juiste (administratieve, sociaal-economische) niveaus plaatsvindt, dat er een

gelaagd politiek systeem is waar mensen elkaar zien en horen. De menselijke maat is het allerbelangrijkste, dat garandeert tevens tolerantie. Vanwaar dit betoog? Ik maak me zorgen over deze EU-plannen waarbij de grote vissen de kleine vissen weghappen.

Zagreb/Den Haag, 6 juni 2026

TENSLOTTE

Heb je zin of de behoefte om ook een brief te schrijven aan Jan en Marieke? Je bent welkom om mee te schrijven. Neem contact met ons op per email hoijan@leimali.com.

CHINESE DIERENRIEM

25 januari 2020 Jaar van de Rat
12 februari 2021 Jaar van de Buffel
1 februari 2022 Jaar van de Tijger
22 januari 2023 Jaar van het Konijn
10 februari 2024 Jaar van de Draak
29 januari 2025 het Jaar van de Slang
17 februari 2026 het Jaar van het Paard
6 februari 2027 het Jaar van de Geit

MONNICKENDAM – BEIJING/DEN HAAG

Hoi Jan is een vervolg op de bundel Beste Jan (2020-2025) en Hallo Marieke (juni-december 2025). Het zijn de brieven die Jan Tessel en Marieke Reichwein sinds oktober 2020 aan elkaar schrijven. Ze hebben elkaar ontmoet in Beijing, een jaar of 35 geleden. Jan kwam als landbouw-ecoloog in 1982 naar Beijing en werkte meermaals voor langere tijd op het platteland in China tot 2018. Marieke studeerde in 1984 in Shanghai aan de Fudan Universiteit. Jan heeft jarenlang in het buitenland gewerkt en verblijft nu in Monnickendam. Marieke ruilde in 2023 Beijing in voor Den Haag en bezoekt regelmatig China.

Hoi Jan bevat 10 brieven (januari tot en met juni 2026). Beste Jan zijn 83 (!) brieven van oktober 2020 tot en met mei 2025 en Hallo Marieke bevat 13 brieven (juli-december 2025). Het onregelmatige schrijven is een reflectie op de waan van de dag, het is hardop denken en elkaar bevragen. Het leest als twee verschillende dagboeken die niet synchroon lopen. Het schijnt wat licht op het nabije verleden. De correspondentie is een bewijs van onwetendheid van wat de toekomst brengt. Het is verwarring gecombineerd met betweterigheid. Het is leesplezier !

*Met deze wijsheid over de weinige echte vechtervaringen van
eigen leger zullen machthebbers in Beijing nu niet gauw willen
overgaan om Taiwan te heroveren.*

*In ieder geval is er weinig spoor van optimisme en hoop te putten
uit deze kolderiek.*

*China trok hoe dan ook aan het langste eind, zonder zelf veel
hieraan bij te dragen, en dus is Trump geweldig.*

*Dat Deng in zijn jeugdjaren enkele jaren in Frankrijk leefde,
en aansluitend in 1926 ook een jaar in Moskou, zal hem ook
gevormd hebben.*

*Kortom ook hier is er weer een zeer grote winstmarge te behalen
in geval spullen in China worden gekocht.*